

LLUÍS CARULLA
L'ESPLUGA DE
FRANCOLÍ, 1904 -
BARCELONA, 1990

Empresari i mecenes català. En el camp empresarial va destacar com a fundador de Gallina Blanca, que el 1937 va crear els cubs de caldo concentrat Avecrem. Va ser un dels promotors del saló Alimentaria. Com a defensor de la cultura catalana, va participar en la fundació d'Omnium Cultural i, juntament amb la seva esposa, Maria Font, va crear la Fundació Jaume I, actualment Fundació Carulla, que aquest 2018 compleix 45 anys.

TEXT
OLGA VALLEJO

LA CULTURA, ELEMENT CLAU PER AL CANVI SOCIAL

La Fundació Carulla segueix fidel als seus orígens i aposta pel poder transformador de la cultura

La Fundació Carulla (www.fundaciocarulla.cat) neix el 1973 –quan la repressió franquista intentava silenciar la identitat nacional catalana– amb la intenció de promoure la llengua, la cultura i els valors que configuraven la societat catalana. Des dels seus inicis té voluntat de teixir país a través de la cultura, i per això ha dut a terme una labor cultural i educativa continuada. En l'actualitat els seus projectes pivoten sobre tres àmbits d'acció: l'educació, la cultura i la societat. És impulsora dels Premis Baldri Reixac per a projectes educatius, els Premis d'Actuació Cívica, els Premis d'Educació en el Lleure, els Premis Francesc Candel en l'àmbit de la integració de catalans d'origen immigrant, l'Observatori de Valors i el Museu de la Vida Rural a l'Espluga de Francolí, i també és propietària de l'Editorial Barcino, especialitzada en la publicació de textos catalans antics.

En l'àmbit cultural, fa més de 40 anys que la Fundació Carulla promou el Premi Lluís Carulla (www.premilluiscarulla.cat) –en els seus orígens s'anomenava Premi d'Honor Lluís Carulla– d'emprenedoria cultural. El 2014 decideix renovar el premi per transformar-lo en un estímul per a nous projectes culturals que donin resposta als reptes que planteja la societat catalana actual,

amb l'objectiu de fer-los viables. La convocatòria d'emprenedoria cultural és per a creadors –particulars, empreses o organitzacions sense ànim de lucre– de projectes culturals amb repercussió a Catalunya i que tinguin una clara vocació transformadora. Les iniciatives poden ser inèdites, estar en una fase inicial de desenvolupament o plantejar un pas endavant. La intenció és que els impulsors del projecte esdevinguin emprenedors. La dotació total del premi és de 100.000 €: el guanyador s'endú 60.000 € i dos anys d'acompanyament empresarial de l'associació sense ànim de lucre Netmentora Catalunya; a més, hi ha 15.000 € i assessorament empresarial per als dos finalistes. I finalment suport amb la campanya de micromecenatge a Verkami per als dos prefinalistes.

En l'edició d'enguany hi ha hagut un 175% més de candidatures que el 2016, un total de 205 projectes d'emprenedoria cultural que optaven al premi. D'entre totes les propostes, el 26 de novembre, a l'entrega de premis que es farà a la Capella del Convent dels Àngels de Barcelona, sabrem quina és la candidatura guanyadora. Per primera vegada en la història del guardó es farà entrega d'una estatueta, que ha estat dissenyada per l'escultor Lluís Carulla Ruiz, net del fundador Carulla.

#LACULTURATRANSFORMA

Fidel a la idea que la cultura ha de tenir un poder transformador, el maig passat la Fundació Carulla va organitzar la primera edició de Mutare, una jornada de cocreació destinada al sector cultural i social. El resultat va ser un decàleg amb els elements que incrementen el potencial transformador dels projectes culturals. Què passa quan la cultura transforma? Què es necessita per tenir aquesta capacitat disruptiva? Aquestes són algunes de les preguntes que hem fet ara als responsables d'equipaments culturals del país per entendre millor quan, com i per què #LaCulturaTransforma.

TONI CASARES

DIRECTOR ARTÍSTIC DE LA SALA BECKETT / OBRADOR INTERNACIONAL DE DRAMATÚRGIA

“La capacitat de distanciar-nos de nosaltres mateixos i comprendre la nostra condició i emocionar-nos amb ella m'ajuda a **entendre què és la cultura**. Si això ens transforma o no, crec que és més aviat cosa de la política, és a dir, de les accions que entre tots podem emprendre a conseqüència, precisament, d'aquesta experiència de la distància. **La cultura transforma** quan qüestiona el context en què s'ha produït i quan convida a compartir-ne necessàriament l'experiència, quan genera sorpresa, incomoditats, dubtes, conflicte o emocions difícils de gestionar.

Un projecte cultural és transformador si té voluntat transformadora. I, per tant, consciència de la seva possible incidència històrica i política en un context determinat. Segurament també ha de tenir coratge davant de la incertesa, la imprevisibilitat i la no immediatesa de les seves conseqüències. Teòricament, **quan la cultura transforma** hauria d'aparèixer la necessitat de la política. Malauradament, l'experiència ens demostra que no passa gaire més que un simple reconeixement de l'absurd de la nostra pròpia condició”. ●

JUAN LUIS ROD

ANTONI BOFILL

VALENTÍ OVIEDO
DIRECTOR GENERAL DEL LICEU

“Un projecte cultural és transformador, independentment de si és per a petits o adults, de si està fet des d’una professionalitat extraordinària, amb un esperit de qualitat artística i professional molt alt. La programació artística dels equipaments culturals del segle XXI ha d’estar acompanyada d’un projecte educatiu, social i de mediació que interpel·li l’entorn, la comunitat educativa i els espectadors més exigents. **Quan la cultura ens transforma**, ens fa més crítics i exigents. Ens transforma d’una forma o una altra, amb valors més intensos i amb més capacitats que ens ajuden a trobar el camí per desenvolupar el nostre projecte personal. **El Liceu, a través de la seva programació**, del projecte educatiu i social i de la innovació en arts escèniques –teatre, dansa i música–, vol aportar una altra visió més enllà del que passa al món artístic i cultural actual en general. Altres possibilitats artístiques són possibles”. ●

RAFAEL VARGAS

ÀNGELS MARGARIT
DIRECTORA DEL MERCAT DE LES FLORS

“La cultura transforma quan es qüestiona a si mateixa i és capaç de mirar la realitat i la societat on viu, quan arriba a tothom amb les mateixes oportunitats, evoluciona i serveix a l’ànima de les persones. Si realment ens ho creiem i la prioritzem invertint en projectes culturals que arriben a tothom, aconseguirem que tingui un **poder transformador**. Quan **ens transforma** ens fa més forts perquè ens regala bones experiències que ens nodreixen, ens dona més oportunitats per construir-nos com a persones, individualment i col·lectivament. Amb la intenció d’incidir en la societat, **al Mercat de les Flors** treballem amb un projecte educatiu, impulsant iniciatives pròpies i col·laborant amb institucions; projectes socials, sempre tenint present el valor de l’art com a eina de reflexió i crítica social, i projectes sobre art i comunitat, com Barris amb Dansa o Orquestra Integrada, entre d’altres”. ●

I ELS FINALISTES SÓN..

Cinc projectes opten a ser els guanyadors de l’edició 2018 del Premi Lluís Carulla

1

BOSTIK MURALS

El primer centre estable dedicat a la creació, la reflexió i la difusió de l’art urbà a Barcelona

Aquest projecte cultural i artístic està impulsat per l’associació Difusor, que proposa transformar la Nau Bostik, espai on s’ubica, al barri de la Sagrera, en un centre de referència de l’art urbà i la creació mural. El seu director, Xavier Ballaz, explica que volen situar Barcelona en el circuit internacional de ciutats amb centres especialitzats en art urbà, com passa a Berlín, Brussel·les, Amsterdam o Lisboa. Assegura que hi ha diversos elements que juguen a favor perquè la Nau es converteixi en un centre cultural de referència en aquest àmbit: “Barcelona té una de les tradicions de grafiti més importants d’Europa. Aquí es crea un estil propi que té alguns dels millors muralistes de renom internacional”.

La Sagrera, Barcelona, el món

Bostik Murals és un projecte polièdric que, a més d’acollir una àmplia mostra d’obres murals d’artistes locals i internacionals que es van renovant a les seves parets, desenvolupa diferents línies de treball, amb la vocació de connectar amb el territori i crear xarxa. Això inclou exposicions temporals, residències d’artistes, un servei educatiu i la producció de murals al barri i a la resta de la ciutat, així com una aposta pel pensament i la reflexió amb activitats formatives, publicacions i un servei d’assessorament extern. “I tot això treballant de manera oberta i col·laborativa amb l’entorn: el barri, la ciutat i el món. Volem incloure els veïns en la nostra manera de fer, plantejar els projectes pensant en ells. Vinculem les residències a la xarxa associativa, els centres educatius i la participació comunitària”, diu Ballaz.

De fet, Bostik Murals contribueix en gran mesura a preservar la Nau Bostik –l’únic equipament industrial que queda en peu a la Sagrera–, omplint l’edifici de contingut artístic. Per al director l’espai no es pot entendre sense la col·laboració desinteressada de la gent del barri, “és gràcies a ells que existeix aquest projecte col·laboratiu. La participació veïnal és informal, tenen espais a la Nau, hi fan vida, la cuiden i la volen fer créixer”. El 8 de desembre el muralista argentí Elian Chali pintarà la façana de la Bostik, una acció que també inclou un treball amb alumnes de primària de l’Escola 30 Passos i una exposició. Una oportunitat per vincular-se al territori i perquè els joves s’aproximin a la creació artística.

FOTOS: CRISTINA RASO BOLUDA

2

MONKINGME

Una plataforma de música que permet escoltar i descarregar cançons gratis mentre els artistes guanyen diners

Els usuaris de MonkingMe no estan disposats a pagar per escoltar música, però estan acostumats a veure anuncis per consumir-ne. Per això a través de la publicitat i la ludificació es crea una experiència única per a l'usuari, que pot veure publicitat per escoltar i descarregar-se la música gratis o aconseguir una moneda virtual (Banana) completant missions gratuïtes, que entre altres recompenses permet eliminar anuncis. L'artista monetitza tant les escoltes en *streaming* com les descàrregues gratuïtes; pot promocionar-se a la plataforma per aconseguir més descàrregues i seguidors, vendre material de marxandatge a través de la botiga que hi ha integrada i publicar informació d'entrades per a concerts. Els seus fundadors, Miquel Tolosa, CEO, i Raul Martínez, dissenyador i director de producte, han demostrat que la cultura digital es pot transformar gràcies a la tecnologia: "Eliminem la pirateria sense prohibir-la, aconseguim que sigui innecessària. El nostre model permet consumir música de manera legal, ofereix música gratis als usuaris i la monetitza per a artistes i discogràfiques, que també milloren la seva visibilitat i la projecció internacional". Els intents que hi havia hagut fins ara per erradicar o prohibir la pirateria no han donat resultat. Plataformes com Spotify o Apple apostaven pel model *premium*, oferint continguts gratis i cobrant per algunes funcionalitats, però tot i així encara es descarrega de manera il·legal el 80% de la música i la pirateria continua augmentant un 10% cada any.

ROCK'IN

Portar la música moderna a les aules de secundària com a eina de transformació social i cultural

3

La proposta, que democratitza la pràctica d'instruments musicals, sorgeix de Cases de la Música, que potencien la música en directe a través de la formació, la creació, els concerts, la dinamització i la participació ciutadana. El seu coordinador, Pau Manté, explica que des de fa cinc anys Rock'in està en funcionament com a prova pilot a l'Institut de la Roca del Vallès: "La resposta dels joves és espectacular. L'aprenentatge artístic musical en primera persona els fa més receptius a qualsevol proposta cultural. L'impacte en aquestes edats és clau per a una transformació de fons i a llarg termini". En un moment en què només un 2% dels catalans són usuaris de les escoles de música, treballen perquè el 100% dels estudiants de secundària accedeixin a la música més enllà de conèixer el seu llenguatge, normes i història: "Hem creat metodologies perquè aprenguin a cantar i a tocar quatre tipus d'instruments diferents –en hores lectives i amb els especialistes de música dels centres– i perquè facin un concert amb els companys de classe". Tot un repte que aconsegueixen, amb un cost molt inferior al d'una escola municipal de música, incorporant un suport extern que els ajuda a crear metodologies, espais de treball i materials pedagògics els primers anys. Ara volen expandir-lo a cinc ciutats més –Mataró, Cassà de la Selva, l'Hospitalet de Llobregat, Terrassa i Manresa– i seguir avançant, incorporant altres instruments o treballant temes d'electrònica que permeten un pas més en la composició.

4

TRACES

Una plataforma en línia que fa possible construir la memòria col·lectiva del patrimoni

La idea dels seus creadors, els arquitectes Mar Santamaria i Pablo Martínez, és que aquesta eina de consulta del patrimoni es construeixi fent comunitat, “amb professionals del sector com arquitectes o restauradors, propietaris i la mateixa ciutadania, que aportin informació sobre el patrimoni entès des d’un punt de vista ampli”. El repte és identificar el patrimoni que tenim i documentar-lo millor. Als catàlegs municipals trobem registres fins als anys 70, però des de llavors tenim bona arquitectura que no ha estat ni recopilada ni reconeguda. I més enllà de posar el focus en el patrimoni que ha estat catalogat, la intenció de Traces és recuperar edificis, monuments i llocs que malgrat no estar registrats tenen un valor històric simbòlic per a la ciutadania. “Hem d’aconseguir que la gent estableixi un vincle individualment i col·lectivament perquè aquest patrimoni no desaparegui”, diu Martínez, i Santamaria afegeix que “el patrimoni és un element físic que ens recorda la veracitat d’una història; si perdem els testimonis perdem la memòria i no ens podem construir com a societat”. “La memòria ens fa forts com a societat i ens ajuda a orientar-nos millor cap al futur”, afegeix. El projecte té diversos nivells de col·laboració: qui identifica llocs, qui planteja preguntes al mapa, participants experts que de forma activa divulguen a través de la plataforma i esdeveniments públics amb ciutadans que de manera organitzada surten al carrer per identificar patrimoni i aportar-ne informació.

VERSEMBRANT

Educar en la igualtat social, fomentar l’esperit crític i acostar la creació artística amb el català com a llengua vehicular

Versebrant és una escola itinerant popular que comença amb la idea de portar el rap a les aules i treballar la llengua, la literatura i les ciències a través de la cultura i l’art. El seus tallers van precedits d’un debat i d’una reflexió a fons sobre problemàtiques que no troben prou espai per ser discutides a l’aula: discriminació, extrema dreta, gènere... “Acostem la lectura i l’escriptura als joves posant en valor que hi ha formes de creació artística que són tan vàlides com unes altres que, tradicionalment, estan més ben considerades. I ho fem normalitzant el català en un àmbit en què no està gaire present. Esgurcem distàncies entre el currículum ordinari i la cultura popular urbana”, explica Pau Llonch, impulsor del projecte. Versebrant vol generar una metodologia estandarditzada i l’edició de materials involucrant-hi altres agents del món educatiu que permetin formar el professorat perquè segueixi treballant a l’aula i, així, l’experiència formativa i artística no s’acabi amb els seus tallers. La incidència és molt més gran quan es treballa a partir d’un estil de música que agrada als joves i que coneixen fora de l’àmbit de l’educació formal. Per a l’Alba Martínez, membre de

5

Versebrant, el poder transformador del projecte està en la capacitat d’empoderament dels joves: “Canvien els rols de l’aula. Hi ha alumnes que no són acadèmicament brillants, però que tenen una gran capacitat per escriure lletres, sintetitzar o interpretar. Els semblava que no podien aportar gaire i ara se’ls escolta”.

DECÀLEG MUTARE, CULTURA I TRANSFORMACIÓ SOCIAL

El 16 de maig la Fundació Carulla va organitzar la Jornada Mutare (Mutare.cat) per reflexionar sobre el poder de la cultura. De la participació de 300 assistents, 10 ponents, 1.950 idees i 75 propostes en va sorgir un decàleg amb els elements que incrementen el potencial transformador dels projectes culturals

1

COMPROMÍS AMB ELS REPTES SOCIALS

Entendre la cultura com a eina per fer realitat el desig de canvi avançant-se i donant resposta a les necessitats socials, mobilitzant i cridant a l'acció, generant impacte social i emocional.

2

CULTURA PER A TOTES LES PERSONES

Crear oportunitats perquè totes les persones puguin viure i apropiarse de la cultura, i fer-ho des del compromís amb els drets socials i la justícia.

3

APORTACIÓ D'INNOVACIÓ ARTÍSTICA I SOCIAL

Construir noves mirades que ens facin créixer com a persones i com a societat, amb una clara vinculació amb la dimensió ètica dels valors.

4

LA PERSONA, PROTAGONISTA ACTIVA

Situar la persona al centre, apoderant-la perquè pugui desenvolupar una mirada crítica i perquè sigui agent clau del canvi social.

5

CONNECTAR DES DE L'EMOCIÓ I LA IL·LUSIÓ PEL CANVI

Escollir activament i actuar des de l'emoció per connectar amb les persones. Treballar en el reconeixement de l'altre, generant sentit a partir de l'autenticitat.

SENTIT CRÍTIC

Despertar el sentit crític de la societat i produir canvis reals en les relacions de poder, en els relats, en les teories assumides, en la creació de noves relacions, en l'activació de recursos latents...

6

INFANTS I JOVES CREADORS

Connectar el sistema educatiu amb la comunitat i el patrimoni cultural per aconseguir motivació per les arts i per crear experiències vibrants d'aprenentatge i de creació cultural amb significat.

7

IMPLICACIÓ I COCREACIÓ

Involucrar el màxim nombre d'agents socials i col·lectius connectant i sumant experiències i generant lideratges compartits i dinàmiques de cocreació.

8

RIGOR METODOLÒGIC

Sistematitzar els processos de creació de valor, avaluant l'impacte assolit i compartint els aprenentatges per provocar un efecte multiplicador per al canvi social.

9

SOSTENIBILITAT

Avançar en el camí cap al desenvolupament sostenible, des de la triple dimensió social, econòmica i mediambiental en la concepció i el desenvolupament dels projectes culturals transformadors.

10

CREADORS I PROJECTES CULTURALS VS. MUTARE

Què opinen sobre el decàleg de Mutare? Quin poder transformador tenen les seves creacions? On posen el focus?

CLARA PEYA

COMPOSITORA I PIANISTA

Considera que ha d'aprofitar l'espai d'altaveu que té a través de la seva feina i utilitzar-lo de la millor manera possible per generar pensament crític, visibilitar i desestigmatitzar temes que sovint són silenciats. "És important trobar espais de reflexió col·lectiva com Mutare on es creen sinèrgies. S'hauria d'intentar que un projecte com aquest arribi a tot tipus d'estrats. És necessari que es generin llocs i espais on es pluralitzin les veus tant a dalt com fora de l'escenari". Convençuda que l'art ha de ser una eina de transformació i ha de revolucionar, reivindica que sigui accessible i pugui arribar a tothom: "Sovint en el món de l'art hi ha una falta de consciència, l'elit del teatre està absolutament corrompuda. Tinc la sensació que el teatre no representa la societat, està fet per homes blancs per a homes blancs heterosexuales de classe mitjana-alta i els col·lectius minoritaris estan massa silenciats, quan les principals consumidoras són dones de classe mitjana". L'artista assegura que vivim una mena de voràgine del privilegi en què l'art es converteix en una cosa elitista, "però està a les nostres mans que canviï". "L'art i l'educació haurien de generar pensament crític i qüestionar-se qui som i què fem. És evident que el sistema capitalista, amb una societat heteropatriarcal, no funciona". Proposa que aprofitem que l'últim any i mig el feminisme s'ha posat de moda i s'ha generat molta consciència per aprofundir en el que vol dir ser feminista i com es pot ser coherent amb el feminisme: "Les dones ens estem empoderant amb el feminisme, però el poder el segueixen tenint ells. Necessitem que els homes facin un pas enrere i que es multipliquin les veus de les dones, que hi hagi referents femenins. Això suposa obrir la ment i el pensament crític, que els homes renunciïn als privilegis que tenen, que hi hagi una revolució". ●

ADA VILARÓ

ARTISTA I DIRECTORA ARTÍSTICA DEL FESTIVAL DE CREACIÓ CONTEMPORÀNIA ESCENA POBLENOU

Escena Poblenou neix amb un esperit molt reivindicatiu. Fa que les arts siguin un altaveu del moment que estem vivint, s'implica amb la realitat social actual i ofereix una programació arriscada amb diferents llenguatges escènics i compromesa amb l'espai públic. En la seva dissetena edició han seguit potenciant el teixit artístic vinculat al barri del Poblenou i a la ciutat, i han apostat per les dones creadores i pels espectacles que donen suport a l'esperit crític: "Des dels inicis hem tingut aquesta sensibilitat, tot i que ha anat madurant. Hi ha més consciència respecte al posicionament sobre les dones creadores i les dones en la societat. La programació ha estat fortament compromesa amb propostes creades, pensades, interpretades i dirigides per dones amb consciència de pensament feminista perquè si no tothom –homes i dones– perpetuarem el patriarcat", explica Vilaró. Considera que el teatre és un art molt poderós que té la virtut de fer comunitat i comunitat. "Fem un treball d'escena i de territori. Programem espectacles, fem tallers, treballem amb infants i joves, i amb diferents comunitats". L'essència del festival és que l'escena sigui transformadora. La directora artística assegura que ho aconsegueixen obrint diferents espais i equipaments del barri, espais no convencionals, reivindicant

l'espai públic com a lloc de trobada per a tothom, on es crea un diàleg amb els professionals, el públic, el barri i la ciutat, amb una mirada i projecció internacionals. És un festival compromès amb la cultura i la societat, tenen la voluntat que ni el festival ni el teatre siguin d'elit, i per això des dels seus orígens aposten per una programació de qualitat amb preus assequibles, perquè qui no ha anat mai a veure una peça de dansa o dramàturgia pugui fer-ho. ●

RAVAL(S)

JUAN PEDRO DIOTAIUTI PARÉS, TÈCNIC DE CULTURA DE LA FUNDACIÓ RAVAL

El Festival de Cultura Raval(S) de Barcelona és un dels primers projectes de la Fundació Tot Raval, nascuda amb la idea de donar a conèixer el barri i els seus valors. El festival organitza un programa d'activitats socioculturals amb diversos agents i convida la resta de la ciutadania a conèixer el barri i les seves entitats. El 2018 hi han participat més de 80 entitats, col·lectius, equipaments culturals, associacions, centres educatius, artistes i veïnat amb la intenció de generar i construir una programació sociocultural i festiva. "La part més important de Raval(S) no és el resultat en si, sinó tot el procés de creació previ, en què s'estableixen aliances per a possibles activitats futures i es genera un espai de coneixença que acaba aportant una altra mirada. Ens organitzem i entre tots i totes decidim la programació del festival, sempre amb la intenció que les activitats siguin organitzades entre entitats i col·lectius diversos. Per això fa poc més de quatre anys vam decidir que per aconseguir que el festival estigués més compromès amb la realitat i les reivindicacions del barri mantindríem la temàtica de la programació durant dos anys seguits. Així tots els participants tindran temps per desenvolupar un projecte més enllà del festival. Les dues últimes edicions ens hem implicat amb la lluita antimasclista i la setzena edició s'ha centrat en la lluita contra el racisme quotidià i estructural". Per a Diotaiuti el decàleg Mutare recull molts dels aspectes que la cultura ha de tenir per ser un factor transformador de la societat. Des de Raval(S) posen especial èmfasi en la participació del teixit comunitari perquè les persones siguin les protagonistes actives: "Hem de generar espais per sentir i escoltar les veus de la gent, preguntar-los directament què voldrien fer. Com més es treballi des de les bases, més poder transformador tindrà". ●

JORDI HERRERUELA

DIRECTOR DEL FESTIVAL CRUÏLLA

"M'ha sorprès positivament la capacitat de síntesi del decàleg. Habitualment et trobes *llibres blancs* que filosofen sobre el paper de la cultura. En canvi, Mutare ha sabut explicar-ho de manera entenedora, senzilla i directa". Reconeix que al Cruïlla comparteixen molts d'aquests valors del decàleg, tot i que no sempre en fan bandera. A l'hora de programar

tenen en compte els missatges que transmeten els artistes i les entitats que estan vinculades al festival: "Sovint aquests missatges tenen un contingut de transformació social, per generar una societat millor". Herreruela explica que són un festival musicalment eclèctic que no es defineix per un estil de música concret. "Som capaços d'evolucionar i créixer sense perdre la nostra essència principal, perquè actuant amb els nostres valors –diversitat, igualtat, qualitat i innovació– podem canviar sense deixar de ser els mateixos, i així tendim musicalment més cap a una banda o una altra en funció de cada any. Creiem que la gent escolta molta música i variada, està oberta a la descoberta i a enamorar-se d'artistes que no coneix". Els últims anys han posat l'accent en les persones: deixen de percebre el públic com una massa i intenten oferir experiències individualitzades, com ara convocar tothom que fa anys per celebrar-ho junts, fer accions especials per a més grans de 60 anys o regalar una visita al recinte als més fidels al festival. Seguint amb els punts del decàleg, tot i que la vessant educativa no forma part del seu camp de treball –no es dediquen a la pedagogia ni tenen intenció de fer-ho–, han dut a terme petites accions, com ara que els menors de quinze anys paguin un preu simbòlic per l'entrada, per promoure que es gaudeixi d'un festival de música en família i que petits i adolescents s'iniciïn en l'experiència musical. ●

SAMUEL RODRÍGUEZ

MARTA ESTEVE

DIRECTORA GENERAL DE LA FUNDACIÓ CARULLA

“Explicar l’impacte que suposen els projectes culturals pot ser un primer pas per entendre per què és imprescindible invertir en cultura”

Parlem amb Marta Esteve, directora de la Fundació Carulla des del 2016, una institució que treballa per donar resposta des de la cultura als reptes que planteja la societat catalana.

Segurament tots hem viscut alguna experiència cultural transformadora... Però què significa aquest concepte per a la Fundació Carulla?

La cultura, pel simple fet d’existir, ja transforma. Dificilment els llenguatges artístics deixen indiferent a ningú. La cultura és un llenguatge universal, una manera d’expressar-nos. Crea espais comuns i ens ofereix l’oportunitat d’entendre qui som i, sobretot, de fer-nos preguntes sobre qui i com volem ser. Per això és important invertir-hi. La cultura som i la fem les persones, convida a la participació de tothom, independentment de qui siguem.

D’acord, la cultura ens transforma, però ¿hi ha alguns elements distintius per a aquest poder transformador?

Pensem que sí, tot i que cadascú els viurà a la seva manera. Precisament, a la primera jornada Mutare que vam fer al maig, persones de diferents sectors, projectes i disciplines culturals vam cocrear una guia amb deu elements que esdevenen deu preguntes

sobre el potencial de canvi dels projectes culturals. I un dels elements clau és el paper de la cultura en l’educació: que els nostres nens i nenes visquin la creació cultural des de l’acció, que les escoles s’omplin de cultura, i que la cultura ofereixi oportunitats educatives per a tothom.

Mutare va ser flor d’un dia? Què més voleu fer en aquesta línia?

És la primera flor d’un jardí que volem fer créixer entre molts actors. Mutare vol ser un espai de diàleg i de reflexió compartida sobre l’impacte social de la cultura. Un espai format per persones i agents diferents, amb diferents mirades i experteses. Un espai que convidi a l’acció. Hem de poder explicar la importància de tenir un país que doni suport a la creació cultural, i per a això calen espais, temps i alterar les mirades. En definitiva, cal creativitat. Com més sumem més podrem fer entendre que la cultura té un poder transformador, i que invertir-hi hauria de ser una prioritat.

Com es materialitza aquesta aposta en el futur immediat?

Ara toca definir i desenvolupar els 10 ítems del decàleg. Al llarg del 2019 farem *workshops* en obert, convidant a la cocreació per desenvolupar cadascun d’aquests indicadors. Perquè Mutare només es pot fer combinant expertesa amb cocreació. D’altra banda, treballarem per conèixer i portar projectes innovadors d’altres països a la plenària del 2020.

Un país el fan les persones i les polítiques que s’estableixen. Quin lloc hauria d’ocupar la cultura a les polítiques de país?

I les polítiques també les fan les persones, com la cultura, que hauria d’ocupar un lloc central per dos motius: perquè tots i cadascun de nosaltres tenim el dret d’accedir i participar de la creació cultural; i perquè necessitem construir una societat amb esperit crític que pugui fer-se les preguntes clau per ser plural i cohesionada i generar oportunitats. Invertir en cultura és invertir en el futur del país. Explicar l’impacte que suposen els diferents projectes culturals pot ser un primer pas per entendre per què és imprescindible invertir en cultura.

La Fundació fa una aposta clara per empoderar la creació cultural, amb el Premi Lluís Carulla d’emprenedoria cultural, dotat amb 100.000 euros. A la darrera edició s’hi han presentat més de 200 projectes. Quin valor afegit aporta?

Està clar que la dotació econòmica del premi és una aposta important per a un sector molt castigat en els darrers anys, amb poques oportunitats de finançament. Però més enllà del fet econòmic, i fruit de les converses amb les persones que s’hi volien presentar, hem pogut posar en valor altres aspectes, com ara el vessant educatiu, l’accessibilitat, aclarir la proposta de valor, l’avaluació, la reproduïbilitat o la mesura dels resultats. En aquest sentit, també els membres del jurat –Ricard Robles, Laia Gasch, Jordi Sellas, Isona Passola, Emilio Álvarez, Joan Sala, Núria Bassi i Nicolau Brossa– han pogut qüestionar i fer aportacions als deu projectes preseleccionats. Els cinc finalistes també han tingut l’acompanyament empresarial a través de l’acord de col·laboració que hem fet amb l’associació Netmentora: empresaris que aposten, des d’una col·laboració voluntària, pel suport als emprenedors. Aporten la seva experiència per fer que els projectes puguin ser sostenibles i viables.

El fet cultural sempre ha estat a l’ADN de la fundació. Com ha anat evolucionant al llarg del temps?

La Fundació Carulla neix amb un esperit totalment transformador, entenent que la cultura i la llengua són essencials per teixir un país fort. Quaranta-cinc anys després seguim creient que la cultura ha de ser l’eix, però fem evolucionar aquesta idea. Volem contribuir a fer que el país sigui obert, integrador i cohesionat, i que generi oportunitats per a tothom. I volem aconseguir-ho tenint un paper més actiu, sent un espai de catalització de canvis, reconeixent projectes que són necessaris per a la societat i impulsant-los perquè siguin possibles. Generant i participant de xarxes i demostrant que a través de la cultura generem valor artístic, creatiu, econòmic i d’innovació social.

Com imagines els propers anys de la Fundació Carulla?

Coevolucionant amb la societat. En un moment en què el coneixement és compartit, busquem espais de cocreació, fent-nos les preguntes adequades que ens permetin saber si som al lloc correcte per evitar caure en una irrellevància. M’agradaria que la Fundació Carulla esdevingui un espai de diàleg constant sobre com podem donar resposta als reptes socials des del sector de la cultura. Volem esdevenir un espai de trobada per a la cultura amb altres sectors i a partir d’aquí cocrear i coconstruir per situar la cultura on creiem que ha de ser, amb un pressupost que permeti avançar. Es tracta de fer possible que la cultura sigui una oportunitat i que qualsevol disciplina cultural sigui una possibilitat vital.